

**MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
UNIVERSITATEA DE ARTE DIN TÂRGU-MUREȘ
ȘCOALA DOCTORALĂ**

TEZĂ DE ABILITARE

HABILITÁCIÓS ÉRTEKEZÉS

**Între scenă și studiu: perspective asupra punctelor de legătură dintre practică și teorie
în arta teatrală și cercetarea academică**

Színpad és tanulmány között: elmélet és gyakorlat átjárhatóságának lehetőségei a
színházművészetben és a tudományos kutatásban

**Lector universitar: dr. Porogi Judit Dorottya
Numele folosit în activitatea artistică și academică: Porogi Dorka**

2025

Rezumat

În prima parte a tezei mele de abilitare expun realizările carierei mele științifice (I.1.), artistice (I.2.) și didactice (I.3.), iar în partea a doua conturez perspectivele și planurile mele viitoare.

Una dintre tezele fundamentale ale lucrării constă în recunoașterea strânsei interdependențe dintre istoria teatrului, teoria și practica acestuia. Ca regizoare, mă inspiră știința, iar ca cercetătoare sunt preocupată de practica teatrală. În calitate de cercetătoare, autor, editor și cadru didactic, urmăresc ca aceste două dimensiuni – teoria și practica – să nu se disocieze una de cealaltă, ci să fie capabile să se îmbogățească reciproc. Cealaltă teză subliniază importanța cercetării jocului actoricesc. Deoarece în teatru munca actorilor este cea mai fascinantă, obiectivul meu este să urmăresc și să sprijin această activitate – în calitate de regizoare, cercetătoare și cadru didactic. Prima parte a lucrării își propune să prezinte și să analizeze activitatea mea până în prezent, în scopul de a susține aceste două teze.

Cariera mea științifică a început în 2018, odată cu admiterea mea la Școala Doctorală a Universității de Teatru și Film din Budapesta. În decursul a patru ani, am beneficiat de două burse ale Programului „Noua Excelență Națională” al Ministerului Inovației și Tehnologiei, mai întâi ca doctorandă, apoi ca aspirantă la titlul de doctor. În 2022, am susținut teza mea de doctorat, *A színház ideje* [Timpul teatrului] (coordonator științific: Magdolna Jákfalvi), obținând titlul de doctor cu distincția summa cum laude. Pentru această lucrare, în 2023 am fost distinsă cu Premiul „Bécsy Tamás”. Teza, revizuită și adaptată, a fost publicată sub formă de carte în vara anului 2025, cu sprijinul Academiei Maghiare de Științe. Tot în 2025 am publicat volumul de studii online intitulat „*Második tekintet*” – *Színháztörténeti tanulmányok* [„A doua privire” – Studii de istorie a teatrului]. Acest volum, împreună cu celelalte cercetări și publicații proprii, este prezentat în detaliu în subcapitolul **I.1.1. Cercetări proprii**.

În subcapitolul următor, **I.1.2. Activitate în cadrul unui institut de cercetare**, prezint activitatea pe care am desfășurat-o în perioada 2023–2025 în cadrul Departamentului de Literatură Maghiară Modernă al Institutului de Studii Literare din cadrul Centrului de Cercetare pentru Științe Umaniste al Universității „Eötvös Loránd” din Budapesta, unde am lucrat în calitate de asistent științific. Împreună cu colegii mei specializați în istoria teatrului, am cercetat istoria dramaturgiei maghiare din secolul al XX-lea.

În continuare, în subcapitolul **I.1.3. Participarea la cercetări colective**, prezint implicarea mea în proiectul de istorie a teatrului OTKA K142520, *A realista színház újjáépítése. Játéktörténet 1945–1989 között* [Reconstrucția teatrului realist. Istoria jocului actoricesc între 1945 și 1989], precum și în cercetările Philther *Erdélyi Magyar Színháztörténet X – Színészképzés, 2025* [Istoria teatrului maghiar din Transilvania X – Formarea actorilor, 2025] și *Erdélyi Magyar Színháztörténet XI – Nyelv, nemzetkép, színház* [Istoria teatrului maghiar din Transilvania XI – Limbă, imagine națională, teatru, 2026].

În subcapitolul **I.1.4. Organizare științifică și conferințe** prezint participările mele la conferințe și detaliez, totodată, activitatea mea în domeniul organizării științifice.

Din 2021 fac parte din comitetul de redacție al publicației de studii teatrale *Theatron*, participând la elaborarea numerelor acesteia. Am fost coeditor al trei volume și am editat în mod independent o publicație de surse. Aceste lucrări sunt prezentate în subcapitolul **I.1.5. Activitate editorială și publicații**.

În 2012 am obținut diploma de master în regie teatrală la Universitatea de Arte din Târgu Mureș și, de atunci, activez ca regizoare independentă. În ultimii paisprezece ani, am regizat douăzeci și patru de spectacole de teatru în teatre de stat și independente din Ungaria și România, am participat la trei proiecte internaționale ca regizoare sau coordonatoare artistică și am realizat, de asemenea, diverse alte evenimente și proiecte mai mici. În capitolul **I.2. Activitate artistică** ofer descrieri și analize ale câtorva dintre cele mai importante creații teatrale ale mele. Privind retrospectiv asupra regiilor realizate până acum, se conturează anumite teme și problematici care m-au preocupat cu o intensitate deosebită: situația și destinul femeilor (și al bărbaților), tema depresiei și a imaginației, lipsa unui context comunitar, relația dintre iubire și putere; iar din perspectiva genurilor și a modului de regizare: lecturile contemporane ale tragediilor clasice, piesele în versuri și spectacolele muzicale. Nu am prejudecăți legate de genurile teatrale, însă mă atrag textele „dificile”. În această teză analizez câteva dintre spectacole din această perspectivă și abordez totodată forma de lucru: în toate creațiile mele teatrale cred în relația de parteneriat și în actul de creație colectivă, iar ca regizoare consider drept sarcină și responsabilitate esențială integrarea talentului și energiilor întregii echipe artistice.

Capitolul I.3. Activitate didactică sintetizează experiența mea de cadru universitar în două subcapitole, dintre care primul este **I.3.1. Predarea artei actorului**. În toamna anului 2018 am susținut primul meu trimestru de curs de arta actorului, în calitate de cadru didactic invitat, iar din 2019 predau constant studenților actoria. Concepția mea despre predarea artei actorului a fost decisiv influențată de anii petrecuți la Universitatea de Teatru și Film din Budapesta. Între 2019 și 2024, am fost unul dintre profesorii de arta actorului pentru clasa de actorie muzicală coordonată de Eszter Novák și György Selmeczi, experiență în cadrul căreia s-a conturat propria mea practică didactică. Scopul meu este formarea unor artiști creatori independenți și autonomi, acordând o atenție deosebită dezvoltării capacității de concentrare, imaginației și spiritului analitic. Consider feedbackul un element de importanță fundamentală. Din octombrie 2024 sunt angajată ca lector la alma mater-ul meu, Universitatea de Arte din Târgu Mureș. În primăvara anului 2025, spectacolul de examen *A két Korea újraegyesítése* [Reunificarea celor două Corei], montat cu studenții absolvenți de actorie de aici, a obținut Premiul pentru Cel mai bun spectacol la festivalul SZÍN-TÁR, dedicat universităților de artă teatrală de limbă maghiară. În acest capitol prezint, de asemenea, câteva dintre cele mai importante regii de spectacole de examen semnate de mine.

Pe lângă predarea artei actorului, începând din 2019 am predat și discipline teoretice: istoria teatrului, istoria dramaturgiei, exerciții de scriere creativă și filosofia teatrului, în calitate de profesor invitat la Universitatea Reformată „Károli Gáspár” și de cadru didactic asociat la Universitatea de Teatru și Film, la Freeszfe și la Universitatea din Pécs, iar din toamna anului 2025 și la Universitatea de Arte din Târgu Mureș. Despre toate acestea scriu în subcapitolul **I.3.2. Predarea disciplinelor teoretice**.

În capitolul **II.1. Planuri științifice** prezint principalele mele obiective de cercetare, în **II.2. Planuri artistice** expun intențiile mele regizorale, iar în **II.3. Planuri didactice** descriu proiectele mele educaționale și academice: doresc să studiez în continuare istoria teatrului din Transilvania, să aprofundez cercetarea școlilor de regie de limbă maghiară și a istoriei jocului actoricesc; în domeniul artistic, doresc să-mi continui activitatea regizorală; pe plan didactic, urmăresc să aprofundez, la cel mai înalt nivel, relația dintre teorie și practică.